

Krimpen aan de IJssel

Tot de huidige gemeente Krimpen aan de IJssel behoren de volgende dorpen, gehuchten en buurtschappen: Boveneind, Stormpolder, Langeland, Kortland en Oud Krimpen.

Boveneind

Inwonersaantal 3980, oppervlakte totaal 97 ha, oppervlakte land 81 ha.

Deze buurtschap wordt gedeeld met Ouderkerk aan den IJssel. Dat geeft gelijk al enigszins de ligging aan, boven aan het einde van de gemeente. Alhoewel een deel van de buurt, zoals de Breekade, Breestraat, Graskade en Boveneindseweg, binnen de bebouwde ligt wordt het toch nog steeds als een buurtschap beschouwd.

Tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw stond er een officieel bord met een aanduiding voor het Krimpense gedeelte. Bewoners van de Breestraat-Zuid (de oneven nummers) hebben vanaf 1928, toen de huizen werden gebouwd, een schitterend uitzicht over de weilanden richting Ouderkerk aan den IJssel. In de buurtschap staat een watertoren, zijn er 2 gemalen en is er de waterplas 'Clietsinge Waele'.

Boveneind was vroeger bekend door de daar gevestigde bedrijven zoals een steenbakkerij, de rietmattenfabriek van de gebroeders van Walsum, klompenmakerijen (o.a. IJsseldijk 60), scheepswerfjes van Van Duijvendijk en van Vermeulen. Verder waren er de boerderijen en de graanmaalterij van De Jong, drie lijnbanen, een korenmolen en de toenmalige houtzaagmolen met balkengat. Deze laatste leeft voort in de houthandel van Heuvelman. Tot 1928 waren er op Boveneind ook het café van Dekker en de bakkerij van Van Zwienen. Deze panden zijn helaas afgebrand.

De bewoners vormden een hechte gemeenschap, wat vooral tot uiting kwam bij het vieren van Oranjefeesten, deelname aan historische en allegorische optochten en het bouwen van fraaie erepoorten. Zoals die van 1898 ter ere van de kroning van Koningin Wilhelmina.

De Goudse boot van Rederij de IJssel (voorheen Van der Garden) onderhield tussen 1840 en 1934 het personenvervoer over de IJssel tussen Gouda en Rotterdam en vond het ook wel de moeite waard om in Boveneind aan te leggen. Er was lange tijd een aanlegsteiger naast de rietmattenfabriek. Bedrijvigheid genoeg dus, maar de kinderarbeid in de steenfabrieken geeft toch een minder idyllisch beeld met armoe en honger. Zo erg zelfs dat de diaconie van de kerk in Ouderkerk aan den IJssel regelmatig voedsel die kant op stuurde.

Krimpen en/of Ouderkerk?

Per 1 januari 1985 zijn er 8 woningen met 22 inwoners overgenomen door Krimpen van Ouderkerk aan den IJssel. Het gaat om het gedeelte aan de IJssel dat momenteel IJsseldijk-Oost wordt genoemd. De SGP heeft er toen overigens voor gepleit om dit gedeelte aan de gemeente Ouderkerk aan den IJssel toe te wijzen.

De grens tussen de gemeenten Krimpen aan den IJssel en Ouderkerk is gelegd in het midden van de Lekkerkerkse Boezem. Vlak voor deze in de IJssel uitkomt, ter hoogte van de Waal, maakt de kaarsrechte grens een klein bochtje naar het noorden, net ten zuiden langs de watertoren. Dit is

gedaan om te voorkomen dat een bouwblok (bouwplan Coroco) op grondgebied van twee gemeenten zou komen te liggen. De redenen van de kleine grenswijzigingen zijn vooral van technische aard, met het doel percelen onder één gemeente te laten vallen. Zo komt het fietspad van de Breekade samen met het grootste deel van de waterplas onder aan de dijk op het grondgebied van Krimpen.

Gezichtsbepalers

In verband met de aansluiting van Ouderkerk aan den IJssel in 1916 bij de Waterleiding Lek en IJssel, was een tweede watertoren (een 'hulptoren') nodig om te voorkomen dat de druk in Ouderkerk regelmatig te laag zou zijn. Deze watertoren werd ontworpen door J. Smit en A. Visser. Zij ontwierpen ook de toren van Schuwacht. Deze toren is mede door de bemoeienis van gemeenteraadslid en huisarts W.M. Blom van Krimpen aan den IJssel tot stand gekomen in 1910. Krimpen aan de Lek en Lekkerkerk hebben samen het werk van dit eerste streekwaterleidingbedrijf gefinancierd. De toren in Boveneind, op gemeentegrond van

Ouderkerk, is 33 meter hoog. De toren is opgetrokken uit beton en ijsselsteentjes en heeft een betonnen hol bodemreservoir van 400 kubieke meter. Opvallend is het trappenhuis, dat boven het dak uitsteekt. De toren, die lijkt op die van Nieuw-Lekkerland, is sinds 1980 niet meer in gebruik. Boven de mooie blauw geschilderde deur van de toren zit een fraaie gedenkplaat.

Het monumentale gemaal Reinier Blok stamt uit de 19e eeuw. In 1867 werd de vergunning afgegeven om het stoomgemaal op te richten. Windwatermolens waren niet meer toereikend. De polders Den Hoek en Schuwacht en de polder Zuidbroek, konden zo hun water kwijt in de IJssel. Dit gebeurde via de benedenbemaling van de molens in de polder en als sluitstuk de bovenbemaling van Reinier Blok met zijn twee ijzeren schepraders. Het gemaal kreeg de naam van de toenmalige schout en burgemeester van Lekkerkerk. Na de uitbreiding, 10 jaar later, volgde in de tweede wereldoorlog de gedeeltelijke elektrificatie.

In 2001 is begonnen met de bouw van een nieuw gemaal. Dit is het eerste van 3 nieuwe hoofdgemalen in de Krimpenerwaard. De besluitvorming over het hoe, het waarom en waar had heel wat voeten in de aarde. Eind 2002 werd de taak van gemaal Reinier Blok overgenomen door gemaal Johan Veurink. Ook dit gemaal is genoemd naar de dijkgraaf. Hij mocht zelf de eerste paal slaan.

De vervanging is onder meer nodig omdat door het zakken van het waterpeil van meer dan één meter in de loop der tijd, het steeds moeilijker wordt de zuigmond van het oude gemaal onder water te houden. Het nieuwe gemaal komt binnendijsks naast de Waal. Het was door de samenstelling van de grond, met onder andere veel veen, een erg moeilijke klus. De dijk is ter plaatse zelfs zes weken dicht geweest voor het aanleggen van de leidingen door de dijk naar de Hollandse IJssel. Uniek aan dit gemaal is dat er een apart instroomhoofd is, direct ten oosten van de Waal en er is een buitendijsks uitstroomhoofd dat via lange persleidingen op de bodem van het wiel en door de dijk in verbinding staat met binnendijskse pompen. Zo blijft het cultuurhistorisch gezicht van de "Clijtsingewaele" intact. Het buitendijsks uitstroomhoofd ligt ongeveer op de plaats waar in de 19de eeuw de Bovenmolen stond. Deze stellingmolen met twee schepraders bracht het water tot 1868 in de IJssel.

Ook heeft Boveneind twee sluisen gehad. De Oosterse Lekkerkerkse sluis loosde op natuurlijke wijze het water vanuit de Waal in de IJssel. Dit was mogelijk tot 1819, toen werd het overgenomen door de bovenmolen. De sluis is in 1905 afgebroken. Een tweede sluis, de Westerse Lekkerkerkse sluis bevond zich tussen het Reinier Blok gemaal en de IJssel Tot de bouw van het gemaal werd hier op een natuurlijke manier geloosd. Deze sluis werd in 1908 afgebroken. De naam Lekkerkerkse sluis heeft te maken met de afwatering vanuit de Lekkerkerkse boezem. En alhoewel Lekkerkerk aan de Lek ligt heeft afwatering van de Krimpenerwaard altijd plaats gevonden via de Hollandse IJssel, omdat de waterstand hier lager is dan die van de Lek.

Woongenot

Naast deze gezichtsbepalers mogen we ook de schitterende boerderijen binnendijsks niet vergeten. Zij liggen allen op het grondgebied van Ouderkerk aan den IJssel, aan de IJsseldijk-West. Met bijzondere aandacht voor boerderij "De Waal" en de op de monumentenlijst voorkomende woning op nr. 73. Op de dijk in Krimpen staat nu nog de zwarte schuur (IJsseldijk 84). Deze is echter in zeer slechte staat. De schuur is zeer bepalend voor de bouwstijl in deze streek en is voor Krimpen aan den IJssel duidelijk van monumentale waarde. De schuur maakt deel uit van het complex van de kinderboerderij, de enige nog "werkende" boerderij in Krimpen aan den IJssel.

Op de grens van de buurtschap Boveneind en het dijkdorp Krimpen aan den IJssel staat de directeurswoning van de steenbakker Mijndiëf. En langs het voetpad van de Graskade naar de Breekade ligt op nr. 5 een pittoreske boerderij verscholen.

Oud-Krimpenaren weten te vertellen dat Boveneind vroeger helemaal doorliep tot de plaats van de huidige werf van Van Duijvendijk. Dat zou dus betekenen dat de Hervormde kerk aan de IJsseldijk in Boveneind ligt en niet in Krimpen! Een geografische botsing tussen lokalen en topografen.

De waterplas in Boveneind, waarschijnlijk een overblijfsel van een dijkdoorbraak, heeft een behoorlijke recreatieve functie voor de inwoners en overige recreanten. Op oude kaarten staat deze plas bekend als de 'Clijtsingewaele'. Merkwaardig is dat bij het inventariseren van de cultuurhistorie door de provincie aan dit wiel geen

enkele waarde wordt gehecht. De Krimpenaren weten wel beter! Het wiel is in de winter een aangename schaatsplas en fungeert als uitgangspunt voor schaatstochten de Krimpenervaard in. In de zomer zorgt zij voor verkoeling voor de zwemlustigen en is ze het startpunt voor kanotochten naar de Loet en omstreken. Maar ook aan de IJsselkant kan men genieten van een schitterend uitzicht. Voor fietsers en wandelaars zijn rustplaatjes gecreëerd bij het uitstroomhoofd en bij de Bocht van Krimpen, ter hoogte van de bushalte "Wilhelminahoeve". Deze hoeve heeft plaats gemaakt voor moderne huizen.

Buitendijks naast de Watertoren zijn er plannen voor het woningbouwproject Hof van IJssel. Problematisch is in dit verband de naastgelegen houthandel van Heuvelman. De nieuwe milieuvergunning maakt het onmogelijk zo dicht bij dit bedrijf woningen neer te zetten, onder meer in verband met de te verwachten geluidsoverlast. Wanneer deze woningen klaar zijn is er buitendijks een 'goudkust' ontstaan en geeft het samen met de binnendijks gelegen "arbeiderswoningen" een aardig beeld van de ontwikkelingen in de afgelopen twee eeuwen van de buurtschap Boveneind.

Stormpolder

Het ligt op een eiland, ingeklemd tussen de Hollandse IJssel, de Nieuwe Maas en de Sliksloot, in het zuidwestelijkste puntje van de Krimpenervaard. Het werd ook wel *Kralingerpolder* genoemd.

Naamsverklaring: samenstelling van polder 'ingepolderd land, droogmakerij' en de persoonsnaam 'Storm'.

Bij de oprichting van de gemeente Ouderkerk aan den IJssel maakte Stormpolder een deel hiervan uit.

Van 1 april 1817 tot 1 september 1855 was de plaats een zelfstandige gemeente in de Nederlandse provincie Zuid-Holland. Op 1 september 1855 werd Stormpolder aan Krimpen aan den IJssel toegevoegd.

Het wapen is afgeleid van dat van de voormalige ambachtsheerlijkheid Stormpolder, dat was afgeleid van het wapen van Van Polanen, afstammelingen van de Van Duivenvoordes die zich noemden naar kasteel Polanen in Monster. De van Duivenvoordes stammen af van de Van Wassenaers, die reeds halve manen in hun wapen voerden. Van Ollefen en Bakker vermelden het wapen in 1799 als heerlijkheidswapen, zonder de toegevoegde letter S. De halve manen worden wassenaars genoemd.

De drie halve manen vormen het wapen van het geslacht Nassau la Lecq dat terugvoert naar Jan II van Polanen, heer van de Leck in 1342 en zelfs nog verder terug naar dat van de Heren van Wassenaar in 1294.

Stormpolder was bekend door de aanwezigheid van *scheepswerven* van Van der Giessen.

Aan de oostkant van Stormpolder ligt buitendijks een zoetwatergetijdengebied, het *Stormpoldervloedbos*, een buitendijks gebied, dat de naam 'vloedbos' kreeg, omdat het door de getijdenwerking van de rivier regelmatig overstroomd wordt. Het gebied is te bereiken via de van der Giessenweg.

Lange tijd is het buitendijkse gebied gebruikt als griendengebied, waar wilgenhout werd verbouwd. In de tweede helft van de vorige eeuw nam de vraag naar griendhout af en het regelmatig hakken van de wilgen bleef achterwege. Het gebied werd verwaarloosd, de beschermende kade die rondom de griend lag raakte in verval en steeds meer zwerfvuil spoelde aan. In 1993 nam het Zuid-Hollands Landschap de zorg voor het gebied over. De kade werd hersteld en in de kade werden verlagingen aangebracht, 'overlaten' genoemd, waardoor water in en uit kan stromen. Wanneer het water hoger wordt dan normaal, werken de overlaten er aan mee dat het hele gebied volstroomt, zodat een te grote druk van buiten af op de kaden wordt voorkomen. Door het hele gebied werden geulen gegraven, waardoor overal de getijdenwerking merkbaar wordt.

Er is een mooie korte wandeling 'De Spindotteroute' van 2 km mogelijk gemaakt.

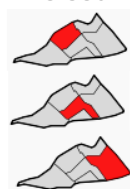
<http://www.zuidhollandslandschap.nl/natuur-bij-u-in-de-buurt/route/spindotteroute/>

Langeland en Kortland

De buurtschappen zijn meer eigenlijk Polder Langeland en Kortland. De polder grenst in het Westen aan de Hollandse IJssel en in het Noorden aan de polder Kromme, Geer en Zijde.

De polders Langeland en Kortland zijn in de 11e of 12e eeuw ontgonnen. De naamgeving van de polders volgt uit de lengte van de percelen. In het Langeland waren deze meer dan 2.000 meter; in het Kortland maximaal 1.500 meter. Zij vormden vroeger twee waterstaatkundig en administratief gescheiden delen, die beide hun eigen uitwatering op de IJssel hadden. Het

Kortland Noord, inwonersaantal 7020, oppervlakte totaal 150ha, oppervlakte land 114ha

Kortland Zuid, inwonersaantal 6330, oppervlakte totaal 134ha, oppervlakte land 129ha

Langeland, inwonersaantal 7190, oppervlakte totaal 234ha, oppervlakte land 225ha

bestuur van de polders werd gevormd door een ambachts- of polderschout en vier poldermeesters die om de twee jaar door ingelanden werden gekozen. De schout, na 1825 burgemeester, van Krimpen a/d IJssel was tevens polderschout van Langeland en Kortland. Tussen 1805 en 1858 stonden zij onder gezamenlijk beheer van het ambacht Krimpen aan den IJssel. Na de opheffing van het ambacht in 1858 werd in 1859 bij bijzonder reglement vastgelegd dat beide polders onder een bestuur zouden worden verenigd.

In 1817 lieten de polders die sinds de 14e eeuw op de grens tussen Ouderkerk aan den IJssel en Krimpen hun water in de IJssel loosden aan de IJsseldijk een hoge molen bouwen. Kortland had sinds 1783 een hoge en een lage molen, Langeland had een enkele en begon in 1846 twee hoog te malen. Het duurde tot 1883 voordat de vier molens werden vervangen door een stoomgemaal met centrifugaalpomp dat de naam 'Langeland en Kortland' kreeg. De vroegere windmolens en boezems werden opgeheven. In 1921 werd de stoommachine vervangen door een zuiggasmotor en vanaf 1950 werd het gemaal door elektriciteit aangedreven.

't Enge

Valt onder Oud Krimpen.

Is een verbastering voor het einde van de rivier, waarmee de dorpskern rond het oude pontveer wordt bedoeld. Een andere naam voor 't Enge was de "beurs", als gevolg van het feit dat jongens en meisjes, daar in het weekend contact zochten. Dit leidde natuurlijk ook tot de nodige vechtpartijen. En aangezien het wapen van Krimpen 3 wassende manen (naar de 3 polders) bevatte, was de logische bij- of scheldnaam van de Krimpenaren vanzelfsprekend de Tengense Turken.

Oud Krimpen

Is het oudste deel van Krimpen aan den IJssel. Het is gelegen als je over de Algerabrug, Krimpen in komt rijden, direct de eerste afslag naar rechts.

Zowel dit deel van Krimpen aan den IJssel als Stormpolder vallen daar nu samen onder.

Buurtnaam	Inwonertal	Opp. totaal (ha)	Opp. land (ha)	Ligging
Oud Krimpen	2230	228	160	

Lansing-Zuid

Hier is inmiddels de laatste nieuwbouwwijk van Krimpen aan den IJssel gebouwd.

Buurtnaam	Inwonertal	Opp. totaal (ha)	Opp. land (ha)	Ligging
Lansingh-Zuid	2050	50	46	